Undervisningsplan for tysk

Formålet med undervisningen

Sproget betragtes ikke blot som et medium for informations- formidling, men som en bro mellem individets bevidsthed og verden. Sprog og tænkning hænger sammen, og ved at forbinde sig med et andet sprog udvikles evnen til at forstå andres oplevelser af virkeligheden. Målet med sprogundervisningen på en Rudolf Steinerskole er derfor, ud over indlæringen af selve sproget, at give eleverne mulighed for at opleve sprogets kvaliteter, forskellige udtryksformer og virkelighed. Tysk er et færdighedsfag, et videns- og kulturfag, og de forskellige sider af faget betinger hinanden gensidigt. Centralt i faget står den praktiske og æstetiske dimension som udvikler færdigheder i sprogets anvendelse, viden og bevidsthed om dets opbygning samt dets særegne kvaliteter og udtryksformer. Den almen dannende side ved erhvervelse af et fremmedsprog fører til at eleven kan udvikle færdigheder både fagligt, socialt, metodisk og personligt.
Formålet med undervisningen er at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder således at de kan forstå talt og skrevet tysk og kan udtrykke sig mundtligt og skriftligt. Undervisningen skal bidrage til at eleverne opnår en bred indsigt i landets forskellige forhold og oparbejder en interkulturel kompetence, der giver dem forudsætningerne for at reflektere og gå i dialog med andre kulturer i almene og erhvervsmæssige sammenhænge. Gennem arbejdet med tysk opbygger eleverne studiekompetence ved, at de bliver i stand til at kombinere viden fra tyskfaget med viden fra andre fagområder.

Demokratisk dannelse i tysk

Tysk bidrager til elevernes demokratiske dannelse ved at udvikle deres evne til at kommunikere på tværs af sprog og kulturer. Gennem arbejdet med tysk sprog, kultur og samfund udvikler eleverne forståelse for forskellige perspektiver, levevilkår og værdier. Undervisningen styrker elevernes evne til dialog, refleksion og aktiv deltagelse i et samfund præget af kulturel mangfoldighed.

Fokuspunkter
Kommunikation og dialog

- Udtrykke sig og indgå i samtaler med respekt for andre perspektiver.

Kulturforståelse

- Møde tysksprogede kulturer med nysgerrighed og åbenhed.

Kritisk tænkning

- Reflektere over kulturelle forskelle og ligheder.

Elevinddragelse

- Tage aktiv del i samtaler, samarbejde og evaluering af egen læring.

Fagets kompetenceområder og slutmål	
Kompetenceområder	**Slutmål**
Mundtlig tysk (MT)	Eleven kan deltage i længere, spontane samtaler og argumentere for egne synspunkter på tysk, og omfatter færdigheds- og vidensmål for lytning, samtale, præsentation, sprogligt fokus.
Skriftlig tysk (ST)	Eleven kan forstå og skrive længere, sammenhængende tekster med forskellige formål på tysk, og omfatter færdigheds- og vidensmål for læsning, skrivning, tekst og medier samt sprogligt fokus.
Kultur og samfund (KS)	Eleven kan agere selvstændigt i internationale kulturmøder på baggrund af forståelse af kulturelle og samfundsmæssige forhold, og omfatter færdigheds- og vidensmål for kulturforståelse, kulturmøder og tysk som adgang til verden.

Fagets udvikling

Sprog anses som redskab til at forstå en anden kultur og en anden måde at tænke og føle på. Sprogundervisningen skal understøtte og åbne for en positiv holdning over for andre kulturer og en anden måde at se verden på. At lære et fremmedsprog kræver, at eleverne øver sig i at lytte, ikke kun til de egentlige ord, men også til det "usagte" som ligger i tonefald og gestik. Formålet med tyskundervisningen er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således de kan udtrykke sig mundtligt og skriftligt på tysk. Eleverne skal opleve den dimension i sproget, som går ud

over sprogets funktion som informationsformidling. Viden om kulturelle og samfundsmæssige forhold skal indgå i undervisningen. Igennem sammenligning mellem tysk og dansk skal forståelsen for både modersmålet og fremmedsproget styrkes, og evnen til at iagttage sproglige fænomener og deres betydning skal skærpes. Faget skal indgå i et tværfagligt samarbejde med f.eks. dansk og historie for at styrkeelevernes forståelse for de grammatiske strukturer og de historiske sammenhænge.

Der undervises i to fremmedsprog allerede fra 1. klasse. Undervisningen i engelsk og tysk gives på 4-6 ugentlige sprogtimer. Det er væsentligt for undervisningen på skolen, at den tager udgangspunkt i det talte ord. Derigennem får eleverne på de mindste klassetrin en oplevelse af sprogets egen karakter og dets særlige iboende kræfter og kvaliteter. De forskellige sprog har udviklet varierende måder at udtrykke sig på og dermed også en varierende oplevelse af virkeligheden. Dette udvikler elevens evne til at forstå i almen forstand og skaber en fornemmelse for en anden kultur og for de sociale kræfter, som denne bærer med sig. Undervisningen skal give eleverne indsigt i tysktalende landes kultur-, historie- og samfundsforhold. Dette styrker deres internationale forståelse og forståelse af egen kultur.
I de yngste klasser arbejdes der med intonation, rytme, klang og lyde fra det fremmede sprog. Det intellektuelle stof er i første omgang underordnet, men der lægges megen vægt på en gemyts- og følelsesmæssig oplevelse af sproget. Dette opnås i høj grad igennem leg og bevægelse og de mange muligheder og variationer, der ligger i vers, remser, sange, lege, dynamik, temposkift osv. Eleverne befinder sig på et alderstrin, hvor efterligning er grundlag for megen læring. Der skrives og læses ikke i sprogtimerne i 1.- og 2. klasse.
Efter 3. klasse bliver det individuelle mundtlige arbejde en større del af undervisningen. De elementære læse-, skrive- og stavefærdigheder påbegyndes og bevidstgøres langsomt igennem tekster, som eleverne til dels kender på forhånd. Den håndskrevne tekst suppleres nu langsomt med trykte tekster. En vigtig pædagogisk målsætning er, at nyt læsestof først præsenteres af læreren igennem fortælling af indhold og oplæsning før eleverne går i gang med at bearbejde stoffet. Der lægges endnu ikke stor vægt på oversættelse af læsestoffet, men en generel forståelse af indholdet. Det er vigtigt at eleverne oplever en fremgang i sprogindlæringen, hvilket bl.a. sker ved at skabe gode rytmiske arbejdsvaner. Der skal være tillid og respekt i undervisningen, så alle tør eksperimentere med sproget.
I 7.- til 9- klasse styrkes den daglige brug af sproget, både det talte og det hørte. Litteraturen udvides i takt med elevens udviklingstrin og parallelt med skolens læreplan, så fortællestoffet også drages ind som temaer i sprogundervisningen. Der sættes fokus på bestemte forfattere hentet fra sprogkredsens litteratur. Det talte sprog øves stadig igennem recitation og samtale. I disse år får grammatikken en mere logisk begrundet forklaring og øves igennem skriftlige øvelser fra en trykt grammatikbog. Et vigtigt arbejde i det skriftlige er omstillingen fra genfortælling til mere selvstændige tyske stile. Læreren må bruge megen tid i klassen på at forberede et tema, så eleverne har de nødvendige gloser og udtryk, men det er vigtigt, at de selv udtrykker sig frit og tør skrive løs uden frygt for evt. fejl. Der stilles dog krav til deres grammatiske bevidsthed.

Indhold og fokus **Klassetrin: 1. til 9. klasse**	**Delmål**
1. klasse Eleverne møder det tyske sprog gennem leg, sang, rytme,	• Eleven udvikler lydhørhed over for det tyske sprog og kan genkende og anvende enkle ord, udtryk og vendinger.

bevægelse, fortællinger og efterligning. Undervisningen vækker glæde ved sproget og skaber fortrolighed med dets lyde, klange og rytmer.	• Eleven deltager med glæde og nysgerrighed i fælles sproglige aktiviteter.
2. klasse Gennem sange, lege, dialoger og fortællinger udvides elevernes ordforråd og forståelse af sproget. Undervisningen styrker modet til at deltage og eksperimentere med sproget i trygge rammer.	• Eleven kan forstå og anvende enkle ord og vendinger i kendte sammenhænge. • Eleven deltager aktivt i fælles samtaler, lege og sproglige øvelser på tysk.
3. klasse Undervisningen bygger videre på elevernes sproglige fortrolighed og styrker deres evne til at anvende sproget i dialog og fortælling. Gennem beskrivelser, lege og små dramatiske forløb bliver sproget gradvist et redskab for kommunikation.	• Eleven kan forstå hovedindholdet i enkle fortællinger og samtaler. • Eleven kan præsentere sig selv og udtrykke sig i korte sammenhængende sætninger.
4. klasse Det mundtlige arbejde udvides med de første skridt ind i læsning og skrivning. Eleverne møder fortællinger, digte, kulturstof og enkle tekster, som styrker forståelsen af sprogets opbygning og udtryk. Sproget bevæger sig gradvist fra det oplevede til det bevidst bearbejdede.	• Eleven kan læse og forstå korte tekster og skrive enkle sætninger om nære og kendte emner. • Eleven anvender grundlæggende ordforråd og sproglige strukturer i tale og skrift.
5. klasse Med udgangspunkt i fortællinger, kulturhistoriske emner og mødet med tysksprogede traditioner udvikler eleverne deres sproglige sikkerhed. Undervisningen søger at skabe levende billeder af	• Eleven kan læse og forstå alderssvarende tekster og udtrykke sig skriftligt i korte sammenhængende forløb. • Eleven kan deltage i samtaler om kendte emner og anvende centrale sproglige strukturer.

mennesker, steder og kulturelle sammenhænge i den tysksprogede verden. Grammatikken understøtter sprogets anvendelse og forståelse.	
6. klasse Eleverne arbejder mere selvstændigt med tekster, kultur og kommunikation. Gennem mødet med mennesker, steder, historie og fortællinger fra den tysksprogede verden styrkes deres sproglige og kulturelle forståelse. Eleverne øver sig i at anvende sproget som et aktivt kommunikationsmiddel.	• Eleven kan forstå og formidle indholdet af forskellige teksttyper. • Eleven kan udtrykke sig mundtligt og skriftligt i længere sammenhænge og vise forståelse for kulturelle ligheder og forskelle.
7. klasse Undervisningen giver eleverne mulighed for i stigende grad at anvende sproget selvstændigt i samtaler, beskrivelser og præsentationer. Gennem arbejdet med kultur, historie, geografi og hverdagsliv udvikles sproglig sikkerhed og forståelse for levevilkår og samfundsforhold i tysktalende lande.	• Eleven kan deltage aktivt i samtaler om kendte emner og holde korte mundtlige præsentationer. • Eleven kan forstå hovedindhold og centrale budskaber i tekster og medier på tysk.
8. klasse Eleverne arbejder med mere komplekse tekster, kulturelle temaer og samfundsmæssige problemstillinger. Der lægges vægt på selvstændig sproganvendelse, formidling og refleksion, så sproget i stigende grad bliver et redskab til undersøgelse, dialog og selvstændig stillingtagen.	• Eleven kan anvende tysk aktivt i præsentationer, samarbejde og samtaler. • Eleven kan læse, forstå og bearbejde forskellige teksttyper samt formidle egne synspunkter og perspektiver.

9. klasse Undervisningen samler elevernes sproglige og kulturelle erfaringer. Gennem arbejdet med litteratur, historie, samfund og aktuelle emner udvikler eleverne et nuanceret blik for både egne og andre kulturers perspektiver. Sproget anvendes som redskab til kommunikation, refleksion og interkulturel forståelse.	• Eleven kan kommunikere selvstændigt og forholdsvis sikkert på tysk i mundtlige og skriftlige sammenhænge. • Eleven kan analysere og perspektivere kulturelle, historiske og samfundsmæssige forhold samt anvende sproget som redskab til dialog på tværs af kulturer.